18.10.2017 715/00.04.02.00/2017

Eduskunnan Liikennejaostolle

HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE -KUNTAYHTYMÄN LAUSUNTO EDUSKUNNAN LIIKENNEJAOSTOLLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ HE 106/2017 (LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA)

Eduskunnan Liikennejaosto on pyytänyt Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymältä lausuntoa *hallituksen esityksestä HE 106/2017 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018.*

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) pitää tärkeänä, että liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla kehitetään joukkoliikennettä ja toteutetaan liikenneverkon investointeja liikennejärjestelmäsuunnitelmien ja MAL-sopimusten mukaisesti.

Energia- ja ilmastostrategian toimenpiteet

Helsingin seudun MAL 2019 -työssä on selvitetty liikennejärjestelmän tehokkaimpia keinoja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi vuodelle 2030. Lisäksi työssä on tarkasteltu maankäytön mahdollisuuksia vaikuttaa päästövähennyksiin ja on todettu, että merkittävä potentiaali on tällä aikajänteellä liikennejärjestelmään vaikuttamisessa.

Jos rakenteilla olevat ja päätetyt seudun joukkoliikenneyhteydet sekä tie- ja katuhankkeet toteutetaan, liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenevät HSL:n selvityksen mukaan noin 30 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2006 tilanteesta. Näiden lisäksi tarvitaan paljon muitakin määrätietoisia liikennejärjestelmän kehittämis- ja ohjaustoimia, jotta valtioneuvoston asettama tavoite vähentää liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä 50 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä saavutetaan.

Yksittäisistä toimista suurimmat kasvihuonekaasupäästövähennykset Helsingin seudulla saadaan tehtyä ajoneuvoliikenteen hinnoittelulla (ruuhkamaksut), sähköautokannan merkittävällä lisäyksellä sekä raskaan liikenteen teknologiaa kehittämällä. Yksittäisistä toimista mikään ei kuitenkaan ole riittävä, vaan tarvitaan kokonaisuuden kehittämistä ja monia samanaikaisia toimia. Helsingin seudun MAL 2019 –työssä tarvittavien päästövähennysten saavuttaminen on keskeinen tavoite.

HSL Helsingin seudun liikenne · PL 100 · 00077 HSL · Puhelin (09) 4766 4444 · Faksi (09) 4766 4441 · hsl@hsl.fi · Y-2274586-3
HRT Helsingforsregionens trafik · PB 100 · 00077 HRT · Telefon (09) 4766 4444 · Fax (09) 4766 4441 · hsl@hsl.fi · FO-2274586-3

www.hsl.fi

HSL vähentää bussiliikenteen päästöjä ohjaamalla liikennöitsijöiden hankintoja kilpailuttamisen yhteydessä energiatehokkaaseen ja vähäpäästöiseen kalustoon. Tämän seurauksena tänä vuonna jo 43 % HSL:n tilaaman bussiliikenteen suoritteista ajetaan erittäin puhtailla Euro VI tason busseilla.

Ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi HSL on käynnistänyt sähköbussien ekosysteemin luomiseen tähtäävän **ePeli**-hankkeen, jonka osana HSL on parhaillaan hankkimassa 12:ta kotimaista sähköbussia sopimusliikennöitsijöidensä käyttöön. Osana tätä hanketta Helsingin ja Espoon kaupungit toteuttavat tai ovat jo toteuttaneet 9 sähköbussien latausasemaa. Yhteensä HSL käyttää sähköbussien käytön edistämiseen 1,9 milj. euroa vuonna 2017. HSL:n tavoitteena on, että 30% sopimusliikenteestä hoidetaan sähköbusseilla vuonna 2025.

Toisessa **BioSata**-nimisessä ympäristöhankkeessa pyritään nopeuttamaan toisen sukupolven biopolttoaineiden käyttöön ottamista HSL:n tilaamassa bussiliikenteessä, jonka laajuus on noin 1400 bussia ja ne käyttävät noin 40 000 tonnia polttoaineita vuodessa. Hankkeen tavoitteena on 90 %:n biopolttoaineosuus vuoden 2019 loppuun mennessä. Tähän hankkeeseen käytetään yhteensä 1,6 milj. euroa vuonna 2018. Hanke toteutetaan yhteistyössä Nesteen, UPM:n ja St1:n kanssa. Tekes ja TEM tukevat molempia hankkeita.

Liikenneverkot

Vuoden 2018 budjettiesityksessä ehdotetaan aloitettavaksi uudet väylähankkeet Kehä I Laajalahden kohta sekä Länsimetron jatkeen liityntäliikennejärjestelyt. Nämä molemmat hankkeet ovat tarpeen pääkaupunkiseudun raidehankkeisiin liittyen. MAL-sopimuksen 2016–2019 mukaisesti valtio osoittaa hallituskaudella rahoitusta kahdelle liikennehankkeelle: Klaukkalan ohikulkutielle sekä Raide-Jokerille. Klaukkalan ohikulkutielle ei rahoitusta vielä ole osoitettu.

Liikenneverkon uusiin investointeihin varattu rahoitus on tarpeeseen nähden riittämätön. Helsingin seudun kehitys kansainvälisesti kilpailukykyisenä metropolialueena edellyttää tehokasta asuntotuotantoa sekä erityisesti joukkoliikennejärjestelmään kohdistuvia investointeja. Joukkoliikennejärjestelmän keskeisimpiä ilman rahoituspäätöstä olevia investointihankkeita ovat Pisara-rata ja Espoon kaupunkirata.

Espoon kaupunkirataan liittyen HSL toteaa, että Liikennevirasto on tänä vuonna käynnistänyt selvityksen ns. Tunnin junasta eli nopeasta junayhteydestä Helsinki-Lohja-Salo-Turku. HSL haluaa tässä yhteydessä todeta, että Espoon kaupunkirata eli 4. linjaraide välillä Leppävaara-

Espoo/Kauklahti on ehdoton edellytys sille, että sekä Pisara-radan että ns. Tunnin junan liikennöinti olisi sujuvaa ja häiriötöntä ja että ratakapasiteettia eri tyyppisen henkilöjunaliikenteen tarpeisiin olisi riittävästi käytettävissä.

Tällä hallituskaudella on osoitettu lisäpanostuksia liikenneverkkojen kuntoon. HSL katsoo myös, että perusväylänpidon rahoitustaso ei ole tarpeeseen nähden edelleenkään riittävä. Tämä vaikeuttaa pienten ja keskisuurten investointihankkeiden toteutusta, mikä taas osaltaan vaikeuttaa seudun kehittämistä. MAL-sopimuksessa 2016–2019 määritelty MAL-rahoitus on hyvä rahoituselementti kaupunkiseutujen pienten kustannustehokkaiden hankkeiden toteuttamiseksi, mutta sopimukseen kirjattu määräraha on auttamattomasti liian pieni kasvavan kaupunkiseudun tarpeeseen nähden. HSL pitää tärkeänä, että MAL-rahoituksen rahoitustasoa Helsingin seudulla nostetaan ollen tasolle 30 milj.€/ vuosi (valtio ja kunnat yhteensä).

Liikenneverkon perusväylänpidon rahoitukseen on kuvattu menettely, jossa valtio tien- ja radanpitäjänä voi erillisen sopimuksen mukaisesti osallistua myös muun kuin maantien tai rautatien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin, kun toimenpide liittyy tien- tai radanpitäjän tehtäviin. HSL katsoo tämän luovan hyvät mahdollisuudet muun muassa liityntäpysäköinnin tai raskaan liikenteen palvelualueiden toteuttamiseen. Se mahdollistaa tarkoituksen mukaiset ratkaisut riippumatta maanomistuksesta. Samalla tulee varmistaa kyseiselle momentille riittävä rahoitus, jotta hankkeita todella päästään toteuttamaan.

Joukkoliikenteen palvelujen ostot

Joukkoliikenteen palveluiden ostoihin on osoitettu rahoitus, 84, 474 milj. euroa, on lähes kuluvan vuoden määrärahan suuruinen. Siitä 9,75 milj. euroa osoitetaan suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukeen. Helsingin seudulle osoitettu rahoitus kasvaa 200 000 eurolla 4,9 milj. euroon, mikä on ymmärrettävää ja kohtuullista, koska vuoden 2018 alussa HSL:n jäseniksi liittyvät Siuntion ja Tuusulan kunnat, jonka seurauksena HSL:n palveluiden piiriin tulee 45 000 uutta asukasta.

Joukkoliikenteen palvelutason parantamiseksi HSL käynnisti Lippu- ja informaatiojärjestelmän uudistamishankkeen vuonna 2006 (LIJ2014). Hankkeessa uusitaan Helsingin seudun nykyinen matkakorttijärjestelmä ja toteutetaan ajantasainen seudullinen matkustajainformaatiojärjestelmä. HSL on osallistunut aktiivisesti kaikkiin lippujärjestelmien yhteiskäyttöisyyttä edistäviin selvityksiin ja hankkeisiin. Hankkeessa syntyneet määrittelyt ja muu dokumentaatio ovat olleet vapaasti joukkoliikenteen toimivaltaisten viranomaisten hyödynnettävissä. LIJ2014 on tarkoitus saada täysimääräisesti käyttöön vuoden 2018 aikana.

Junaliikenteen monitoimijaympäristön kehittäminen

HSL on päättänyt vuonna 2014 lähijunaliikenteensä tulevasta kilpailuttamisesta, jonka toteutus on nyt käynnissä, ja Liikenne- ja viestintäministeriö julkaisi kuluvan vuoden elokuussa omat suunnitelmansa kilpailun avaamiseksi henkilöjunaliikenteessä.

Talousarvioesityksen kohdassa 10. Liikenneverkko asetetaan Liikennevirastolle tavoitteita, jotka liittyvät kiinteästi junaliikenteen kilpailuedellytyksiin ja monitoimijaympäristöön. Tulostavoitteessa 1. todetaan, että "Rataverkko ja sen palvelut toimivat tasapuolisesti kilpailun avautuessa" ja tulostavoitteessa 5. mm., että "Liikenneverkot vastaavat elinkeinoelämän ja kilpailukyvyn kannalta keskeisiin kuljetustarpeisiin ja mahdollistavat turvalliset, ympäristövastuulliset ja tarkoituksenmukaiset tavat liikkua."

HSL kannattaa edellä esitettyjä tavoitteita ja pitää tärkeänä, että Liikennevirastolle annetaan talousarviossa riittävät resurssit näiden tavoitteiden toteuttamiseen ja että siirtymistä junaliikenteen monitoimija-ympäristöön johdetaan riittävän ponnekkaasti. Junaliikenne on hyvin vahvasti vertikaalisesti integroitunut toimiala, jossa vastuiden jakaminen toisistaan riippumattomille toimijoille sekä samanaikainen kilpailun lisääminen tulevat muuttamaan toimintaympäristöä nopeassa tahdissa ja paljon. Tämän toteuttaminen tavoitteiden mukaisesti edellyttää junaliikenteen eri viranomaistoimintojen, rataverkon kunnossapidon sekä liikenteen-ohjauksesta vastaavan erityistehtäväyhtiön riittävää ja nykyistä selvästi runsaampaa resurssointia, sillä HSL:n arvion mukaan nykyinen resurssointi ei ole riittävä.

HSL:n näkökulmasta keskeisiä lisäresursseja edellyttäviä toimintoja ovat ratakapasiteetin jakaminen, liikennettä koskevan tiedon kerääminen ja jakaminen, liikenteenohjaus häiriö- ja poikkeustilanteissa sekä turvallisuustodistusten myöntäminen.

HSL ja digitalisaatio ja yhteistyö kolmansien osapuolien kanssa

HSL kehittää tämän ja seuraavien vuosien aikana uusia asiakaslähtöisiä digitaalisia palveluita. Tavoitteena on yksi hsl.fi-verkkosivusto, jossa asiakas saa kaikki tarvitsemansa HSL:n palvelut sähköisesti. Uusi kehitteillä oleva mobiilisovellus tarjoaa asiakaslähtöisen tavan reitittää ja maksaa joukkoliikennematka kaikilla HSL:n lipputuotteilla. Mobiilisovelluksen kautta syntyy uusi tapa tarjota asiakkaalle reaaliaikaista häiriö- ja matkustaja-informaatiota sekä mahdollisuutta antaa palautetta. HSL panostaa jatkossa voimakkaasti tiedon hyödyntämiseen läpi organisaation toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.

18.10.2017 715/00.04.02.00/2017

Liikennepalvelulain edellyttämiin rajapintoihin on HSL:llä kyvykkyys jo nyt. Yhteistyösopimukset toimijoiden välillä luovat myöhemmin varsinaiset toimintamallit liikennetoimialalle.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Tero Anttila
toimitusjohtajan sijainen

TIEDOKSI HSL:n kirjaamo